

HOWARD GARDNER

+

TEORIA WIELORAKIEJ INTELIGENCJI

+

Opracowały: Michalina Płotka, Monika Sztolpa-Zaremba
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 7

Teoria wielorakiej inteligencji

Howard Gardner stworzył model inteligencji, który stał się centralną częścią każdego procesu **przyspieszonego uczenia się**.

Gardner, naukowiec z Harvardu, pracował nad swoim modelem wielorakiej inteligencji przez ponad dwadzieścia lat.

Opierając się na teorytykach systemu kształcenia, takich jak Piaget, stwierdził, że **inteligencja nie jest cechą stałą**.

Najlepiej inteligencję traktować jako **zespół zdolności i umiejętności**, które mogą być ciągle doskonalone i rozwijane.

Słowa „**talent**” i „**inteligencja**” Gardner używa **zamiennie**.

Trochę historii

Gardner twierdził, że znane nam modele inteligencji osadzone są na założeniach koncepcji **Alfreda Bineta**, francuskiego psychologa, który w roku 1900 został poproszony o przygotowanie testu, mającego przewidzieć, którzy uczniowie francuskich szkół odniosą sukces, a którzy porażkę w pierwszych latach nauki.

Opracowany przez Bineta test został następnie użyty podczas I wojny światowej przy rekrutacji amerykańskich żołnierzy.

Według Gardnera testy inteligencji nie mają większego znaczenia w przewidywaniu przyszłych sukcesów zawodowych.

Zdaniem Gardera „inteligencja to nic innego jak intelektualna zdolność człowieka do rozwiązywania problemów społecznych oraz efektywnej pracy umysłowej” i może pojawiać się u człowieka tylko w odpowiednim kontekście kulturowym - „ideały i wartości różnią się od siebie, czasem nawet radykalnie, w zależności od otoczenia kulturowego”.

„Ludzie tacy jak ja są świadomi swoich uzdolnień już w wieku lat ośmiu, dziewięciu, dziesięciu... Zawsze zastanawiałem się: Dlaczego nikt mnie wtedy nie odkrył? Czy w szkole nie widzieli, że jestem mądrzejszy od innych? Czy nauczyciele też są głupi, że wszystko czego mnie uczyli to informacje, których nie potrzebowałem?” To było dla mnie oczywiste. Dlaczego nie posłano mnie do szkoły artystycznej? Dlaczego nade mną nie pracowali? Byłem inny, zawsze byłem inny. Dlaczego tego nie dostrzegano?”

John Lennon

SIEDEM RODZAJÓW INTELIGENCJI GARDNERA TO POGRUPOWANE ZDOLNOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI:

LINGWISTYCZNA

umiejętność
posługiwania się
językiem, wzorami i
systemami

MATEMATYCZNA I LOGICZNA

umiatowanie precyzji oraz
myślenia
abstrakcyjnego i
ustrukturalizowanego.

WIZUALNA I PRZESTRZENNA

myślenie obrazowe, umiejętność
korzystanie z map, diagramów,
tabel, wykorzystanie ruchu
towarzyszącego procesowi
uczenia się.

MUZYCZNA

wrażliwość
emocjonalna,
poczucie
rytmu,
rozumienie
złożoności muzyki.

KINESTETYCZNA

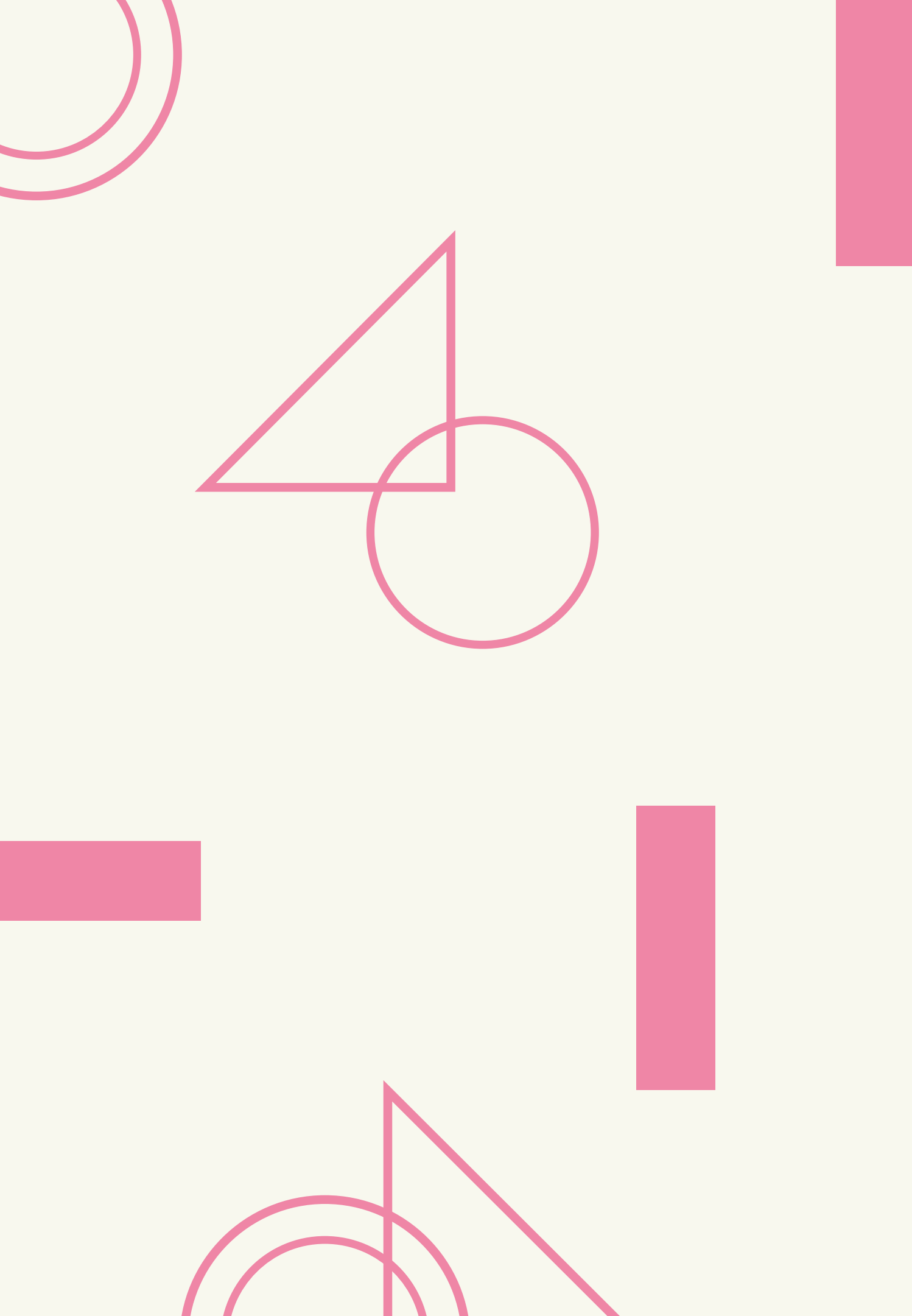
dobre wyczucie czasu,
uzdolnienia
manualne,
duże znaczenie zmysłu
dotyku, dobra organizacja
przestrzenna

INTERPERSONALNA

łatwy kontakt z innymi
ludźmi,
umiejętności mediacyjne,
dobra komunikatywność.

INTRAPERSONALNA

automotywacja, wysoki
poziom wiedzy o
samym sobie, silne poczucie
wartości.

Niektóre **zajęcia szkolne**, takie jak: taniec, gra na instrumentach muzycznych, sport, aktorstwo, są w mniejszym stopniu dostępne dla uczniów szkół. Oznacza to, że kinestetyczny muzyczny i wizualno-przestrzenny typ inteligencji **nie są rozwijane w stopniu dostatecznym**.

Gardner uważa, że każdy rodzaj inteligencji może być **modyfikowany** i ciągle rozwijany, a na rozwój inteligencji w dużej mierze mają wpływ połączenia międzykomórkowe utworzone w dzieciństwie.

Według Gardnera, rodzimy się, **posiadając wszystkie typy inteligencji** – jednak podczas naszego życia **niektóre z nich rozwijają się silniej, niektóre słabiej, inne – prawie wcale**.

Inteligencja lingwistyczna

- jest uniwersalna – za tworzenie zdań gramatycznie poprawnych jest odpowiedzialny obszar Broca,
- charakterystyczne jest zainteresowanie światem słowa, mówionego i pisanego,
- umiejętność wypowiedzania się i logicznego ujmowania zdarzeń,
- wrażliwość na rymy, znaczenie słów, dźwięki,
- świat odbierany i rozumiany jest poprzez słowo.

Uczeń: będzie wykazywał zainteresowanie językiem i grą słów – będzie uwielbiał wiersze, rymowanki, zabawy słowne, wyrażając to za pośrednictwem ołówka i kartki papieru lub poprzez słuchanie opowiadań.

Osoba posiadająca dobrze rozwiniętą inteligencję lingwistyczną, będzie:

- uczyć się, słuchając, pisząc, dyskutując,
- nadawać znaczenie słowu pisanemu i mówionemu w toku przekonywania, zabawy, przekazywania informacji, tworzenia pojęć,
- lepiej od innych posługiwać się słowem mówionym i pisanym,
- uważniej słuchać.

Inteligencja matematyczno-logiczna

- zdolność rozwiązywania problemów w sposób niewerbalny,
- osoby takie lubią sekwencyjność i porządek rzeczy,
- są zdolne do myślenia indukcyjnego i dedukcyjnego.

Uczeń: będzie chętnie szukał różnych rozwiązań problemów i fascynował się analogiami, a w kręgu jego zainteresowań znajdzie się posługiwanie kodami – symbolicznymi, alfabetycznymi, numerycznymi, a także ćwiczenia dotyczące porządkowania liczb, pomiarów i szacowania.

Osoba posiadająca dobrze rozwiniętą inteligencję matematyczno-logiczną, będzie:

- przejawiała zdolności do rozumienia i operowania abstrakcyjnymi symbolami,
- posługiwała się już we wczesnym stadium rozwoju pojęciami czasu, miejsca, ilości, liczby oraz dostrzegała związki przyczynowo-skutkowe,
- rozwiązywała logiczne łamigłówki,
- wykazywała uzdolnienia matematyczne polegające na formułowaniu wniosków, szacowaniu, tworzeniu modeli,
- poszukiwała harmonii i porządku w swoim otoczeniu.

Inteligencja wizualno-przestrzenna

- szachista, nawigator, projektant wnętrz to osoby, które posiadają inteligencję wizualno-przestrzenną,
- rozwiązywanie problemów przestrzennych wymaga umiejętności wyobrażania sobie danego przedmiotu, widzenia go w rzutach, trzech wymiarach i różnych położeniach w przestrzeni,
- osoba posiada zdolność tworzenia obrazów w wyobraźni, charakteryzuje się kreatywnością, tworzy skojarzenia emocjonalne między obiektami,
- ten typ inteligencji można pobudzać poprzez wykorzystanie **wizualnych pomocy dydaktycznych** podczas lekcji: diagramów, wykresów, map pamięci.

Osoba posiadająca dobrze rozwiniętą inteligencję wizualno-przestrzenną, będzie:

- dobrze radziła sobie z wykonywaniem i kontrolą ruchów własnego ciała w przestrzeni,
- przejawiała zdolności do konstruowania, budowania i wymyślania obiektów trójwymiarowych,
- uczyła się poprzez konstruowanie i obserwowanie map pamięci,
- posiadała talent do interpretowania i sporządzania wykresów, map, pomocy wizualnych.

Inteligencja muzyczna

- niekoniecznie musi oznaczać zdolność komponowania lub grania na instrumencie,
- uczeń posiadający inteligencję muzyczną lubi śpiewanie, muzykę, teksty piosenek, wiersze, rymowanki, wspólne czytanie,
- uczniowie tacy mogą lepiej się uczyć przy akompaniamencie muzyki, rapując datę porcję materiału lub układając rymowanki, które podsumowują kluczowe treści,
- daty i formuły na dłużej pozostaną w pamięci jeśli będą **odśpiewane** lub **rymowane**, niż wypowiedziane opanowanym głosem nauczycielami

Osoba posiadająca dobrze rozwiniętą inteligencję muzyczną, będzie:

- rozróżniała układy dźwiękowe i czerpała przyjemność z posługiwania się nimi,
- odczuwała zmiany brzmienia poszczególnych rytmów,
- reagowała na zmiany w muzyce zmianą swojego nastroju,
- chętnie improwizowała i muzykowała, stosując różnego rodzaju dźwięki,
- posiadała wyczucie rytmu.

Inteligencja interpersonalna

- inteligencja interpersonalna i intrapersonalna zawiera w sobie **cechy wszystkich typów inteligencji**,
- polega na zdolności **wczuwania się** i „**odczytywania**” innych osób, postrzegania świata z ich punktu widzenia oraz dostosowania się do ich zachowań,
- pozwala na wychwycenie najmniejszych zmian nastroju, zachowania, motywacji intencji ,
- jest wysoko rozwinięta u: **nauczycieli, terapeutów, doradców.**

Uczeń z dobrze rozwiniętą inteligencją interpersonalną lubi ćwiczenia prowadzone w parach lub małych grupach oraz naukę wymagającą współpracy z innymi osobami, a także udział w zabawach mających na celu rozwiązywanie konfliktów

Osoba posiadająca dobrze rozwiniętą inteligencję interpersonalną, będzie:

- postrzeża świat z różnych punktów widzenia,
- nawiązywała, kształtowała i utrzymywała zróżnicowane kontakty społeczne z ludźmi,
- dążyła do poznawania i rozumienia myśli, uczuć, poglądów i zachowań innych ludzi,
- preferowała pracę w zespole.

Inteligencja intrapersonalna

- odnosi się do poznania i określenia **własnej tożsamości**, tj. wiedzy o samym sobie
- oznacza zdolność do poznawania własnych uczuć i emocji
- osoby takie potrafią samodzielnie motywować się do działania, wykazując się pogłębioną wiedzą o sobie oraz silnym poczuciem wartości

Dobrze rozwinięte zdolności intrapersonalne będą widoczne u **uczniów** potrafiących samodzielnie pracować - ten rodzaj inteligencji często jest **mniej rozwinięty u chłopców**.

Osoba posiadająca dobrze rozwiniętą inteligencję intrapersonalną, będzie:

- świadoma swoich uczuć i emocji,
- podejmowała próby poszukiwania odpowiedzi na pytania filozoficzne,
- miała dokładny obraz samego siebie,
- doceniała rozwój i wzrost wewnętrzny,
- posiadała wysoką automotywację,
- czerpała przyjemność z czasu poświęcanego na spokojną refleksję.

Inteligencja kinestetyczna

- charakteryzuje się zdolnością wykorzystania **własnego ciała** w umiejętny sposób oraz sprawnego posługiwania się przedmiotami i manipulowania nimi,
- daje się zauważyć u: **tancerzy, akrobatów, rzeźbiarzy, atletów, jubilerów, mechaników,**
- często uczymy się danej umiejętności poprzez **praktykę**, np. osoba, która nie potrafi zapamiętać wzajemnego położenia państw na mapie, łatwiej się ich nauczy poprzez narysowanie ich na szkolnym boisku i poruszanie się między nimi.

Uczeń posiadający zdolności kinestetyczne najlepiej będzie się czuł podczas ćwiczeń z podziałem na role, wymagających gry aktorskiej i mimiki, ćwiczeń odprężających i zachęcających do działania, wycieczek, zajęć w terenie.

Osoba posiadająca dobrze rozwiniętą inteligencję kinestetyczną, będzie:

- odbierała wrażenia poprzez dotyk, ruch i kontakt fizyczny,
- uczyła się w trakcie działań praktycznych,
- wykazywała dobrą koordynację, poczucie równowagi i zręczności,
- dbała o rozwój fizyczny,
- rzadko pozostawała w bezruchu.

Kwestionariusz Inteligencji Wielorakiej Gardnera

Nr stwierdzenia	Stwierdzenie	Stopień prawdziwości stwierdzenia
1.	Posiadam uzdolnienia manualne.	0 1 2 3 4 5
2.	Posiadam dobre wyczucie kierunku.	0 1 2 3 4 5
3.	Posiadam umiejętność rozwiązywania sporów między przyjaciółmi.	0 1 2 3 4 5
4.	Łatwo zapamiętuję słowa piosenek.	0 1 2 3 4 5
5.	Potrafię wyjaśniać w prosty sposób trudne zagadnienia.	0 1 2 3 4 5
6.	Robię wszystko krok po kroku.	0 1 2 3 4 5
7.	Dobrze znam samego siebie i rozumiem swoje postępowanie.	0 1 2 3 4 5
8.	Lubię ćwiczenia grupowe i spotkania towarzyskie.	0 1 2 3 4 5
9.	Dobrze uczę się słuchając wykładów i wywodów innych ludzi.	0 1 2 3 4 5
10.	Słuchając muzyki doznaję zmian nastroju	0 1 2 3 4 5
11.	Lubię krzyżówki, łamigłówki i problemy logiczne.	0 1 2 3 4 5
12.	Tablice, zestawienia i pomoce wizualne pomagają mi w uczeniu się.	0 1 2 3 4 5
13.	Jestem wrażliwy na nastroje i uczucia otaczających mnie ludzi.	0 1 2 3 4 5
14.	Najlepiej uczę się, kiedy wiem że jestem odpowiedzialny za wynik mojej pracy.	0 1 2 3 4 5
15.	Zanim zechcę się czegoś nauczyć muszę zobaczyć, że będę miał z tego jakąś korzyść.	0 1 2 3 4 5
16.	Podczas nauki i rozmyślań lubię spokój i samotność.	0 1 2 3 4 5
17.	Potrafię usłyszeć poszczególne instrumenty w złożonych utworach muzycznych.	0 1 2 3 4 5
18.	Łatwo przychodzi mi wywołanie w wyobraźni zapamiętanych i wymyślonych obrazów.	0 1 2 3 4 5
19.	Posiadam bogaty zasób słownictwa i potrafię się nim posługiwać.	0 1 2 3 4 5
20.	Lubię robić notatki.	0 1 2 3 4 5
21.	Posiadam dobre poczucie równowagi i lubię ruch fizyczny.	0 1 2 3 4 5
22.	Potrafię dostrzegać strukturę przedmiotów i związki między różnymi rzeczami.	0 1 2 3 4 5
23.	Potrafię pracować w zespole i korzystać z cudzych doświadczeń.	0 1 2 3 4 5
24.	Jestem dobrym obserwatorem i często zauważam rzeczy uchodzące uwadze innych.	0 1 2 3 4 5
25.	Często bywam niespokojny.	0 1 2 3 4 5
26.	Lubię pracować lub uczyć się niezależnie od innych.	0 1 2 3 4 5
27.	Lubię komponować muzykę.	0 1 2 3 4 5
28.	Potrafię radzić sobie z licznymi problemami matematycznymi.	0 1 2 3 4 5

Kwestionariusz Inteligencji Wielorakiej Gardnera

Instrukcja do kwestionariusza:

"Odpowiedz na pytania zawarte w kwestionariuszu przypisując każdemu pytaniu wartości od 0 do 5. przy czym cyfra 0 oznacza, że to stwierdzenie zupełnie do siebie nie pasuje, natomiast cyfra 5, że w pełni zgadzam się z tym stwierdzeniem. Przenieś wyniki do poniższej tabeli (klucza) wpisując liczbę punktów pod numerem

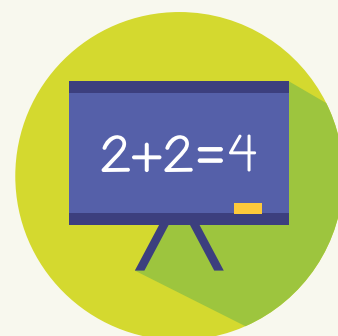
stwierdzenia, a następnie zsumuj punkty w wierszach. Zwróć szczególną uwagę na ten typ inteligencji w którym uzyskałeś największą liczbę punktów".

W kwestionariuszu inteligencji wielorakiej Gardnera wyróżniony jest jeszcze jeden typ inteligencji – **przyrodnicza**.

Osoby, które mają rozwiniętą inteligencję przyrodniczą lubią **pracę na świeżym powietrzu**. Duże znaczenie ma dla nich wszystko to, co jest związane z **ekologią** i **ochroną środowiska**, **hodowlą zwierząt** lub **uprawą roślin**.

Rozwijanie inteligencji logiczno-matematycznej:

- zagadki pobudzające myślenie,
- zadania matematyczne, gry liczbowe,
- samodzielne rozwiązywanie problemów,
- układanie historyjek obrazkowych,
- wymyślanie: "co by było gdyby ...",
- wspólne gotowanie, przygotowywanie posiłków, majsterkowanie,
- wyciąganie wniosków z bajek.

Zawody, które wymagają wysokiej inteligencji logiczno-matematycznej: **matematycy, fizycy, chemicy, astronomowie, inżynierowie, detektywi, prawnicy, księgowi, kasjerzy, bankowcy, doradcy finansowi, lekarze, programiści komputerowi.**

Rozwijanie inteligencji kinestetycznej:

- uprawianie sportu,
- uczestnictwo w zajęciach artystycznych,
- łączenie ruchu z nowymi wiadomościami,
- zagadki ruchowe (kalambury),
- wyrażanie swoich emocji za pomocą ruchu,
- udział w przedstawieniach teatralnych.

Zawody, które wymagają wysokiej inteligencji fizyczno-kinestetycznej: **sportowcy, aktorzy, tancerze, choreografowie, chirurdzy, jubilerzy, mechanicy, rzeźbiarze, fryzjerzy.**

Rozwijanie inteligencji wizualno-przestrzennej:

- wykonywanie prac plastycznych,
- poznanie różnych technik plastycznych,
- sklejanie modeli,
- układanie puzzli, klocków,
- lepienie z plasteliny,
- oglądanie ilustracji,
- wypowiedzanie się na temat wycieczek, wypraw.

Zawody, które wymagają wysokiej inteligencji wizualno-przestrzennej: **architekci, rzeźbiarze, malarze, plastycy, twórcy gier komputerowych, reżyserzy, żeglarze, nawigatorzy, piloci, operatorzy filmowi, przewodnicy, projektanci mody, fotografowie, mechanicy, chirurdzy, elektrycy, kierowcy, styliści.**

Rozwijanie inteligencji interpersonalnej:

- kierowanie projektami,
- praca w zespole,
- uczenie innych,
- udział w warsztatach efektywnej komunikacji,
- pełnienie różnych ról w zespole,
- udział w spotkaniach towarzyskich, imprezach.

Zawody, które wymagają wysokiej inteligencji interpersonalnej: **nauczyciele, menedżerowie, sprzedawcy, psychoterapeuci, politycy, pielęgniarki, lekarze.**

Rozwijanie inteligencji intrapersonalnej:

- obserwacja i nazywanie swoich emocji, uczuć, myśli,
- czytanie biografii, filozofii, książek z rozwoju osobistego,
- czytanie literatury i czasopism psychologicznych,
- pisanie, prowadzenie dziennika,
- powierzenie obowiązków i zadań do wykonania.

Zawody, które wymagają wysokiej inteligencji intrapersonalnej: **pisarze, psychoterapeuci, filozofowie, teologowie, adwokaci.**

Rozwijanie inteligencji lingwistycznej:

- plastyczne opowiadanie historii,
- uczenie innych, tłumaczenie, jak coś wykonać,
- mówienie do grupy,
- branie udziału w dyskusjach, elastyczne wyjaśnianie swojego punktu widzenia, przekonywanie do swojego zdania,
- rozwiązywanie i układanie krzyżówek i zagadek słownych,
- pisanie listów, pamiętnika,
- czytanie książek, gazet, blogów,
- słuchanie audiobooków, radia.

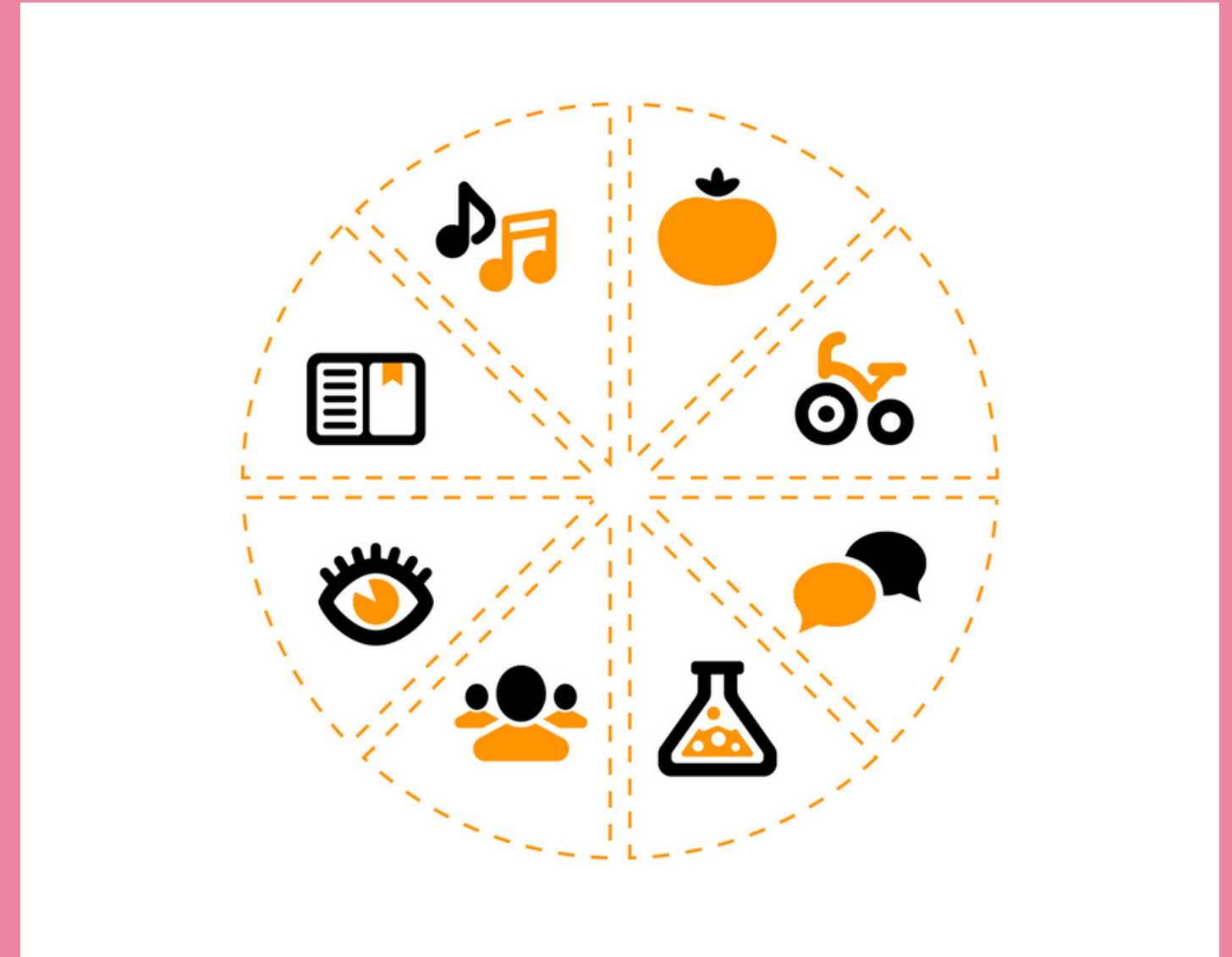
Zawody, które wymagają wysokiej inteligencji językowej: **pisarze, dziennikarze, publicyści, politycy, prawnicy, tłumacze, prezenterzy radiowi i telewizyjni, nauczyciele, sprzedawcy.**

Rozwijanie inteligencji muzycznej:

- wyróżnianie i nazywanie dźwięków z otoczenia
- prezentowanie swoich umiejętności przed publicznością,
- zamienianie w piosenki wiadomości do zapamiętywania,
- wymyślanie rymowanek i piosenek,
- słuchanie różnorodnej muzyki,
- malowanie obrazów do muzyki.

Zawody, które wymagają wysokiej inteligencji językowej: **pisarze, dziennikarze, publicyści, politycy, prawnicy, tłumacze, prezenterzy radiowi i telewizyjni, nauczyciele, sprzedawcy.**

Literatura:

Materiały opracowano w oparciu o:

**„Przyspieszone Uczenie się w Klasie”
(Smith Alistair)**

